REGERINGSCOMMISSARIS
VOOR DE ALGEMENE REGELS
VAN BESTUURSRECHT

Aan de minister voor Rechtsbescherming
Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Den Haag, 14 november 2017

Betreft: Oplevering handleiding en nieuwe rekenmethodiek Nadeelcompensatie

Namens de werkgroep nadeelcompensatie bij infrastructurele werken bied ik u hierbij de *"Handleiding Nadeelcompensatie bij infrastructurele werken"* aan. De instelling van de werkgroep is het gevolg van de toezegging van Minister Opstelten mede namens zijn ambtgenoot van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Eerste Kamer bij de behandeling van het wetsvoorstel Nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten[1].

De bedoeling van de werkgroep is geweest om tot meer eenheid en transparantie te komen bij het toekennen van nadeelcompensatie bij infrastructurele werken, zoals bij het afsluiten van wegen en bruggen, door verschillende overheden. Een voordeel daarvan is onder meer dat voor bedrijven die nadeel ondervinden van infrastructurele werken, beter zicht ontstaat op de vraag of zij voor nadeelcompensatie in aanmerking komen, en het dus de moeite loont om een aanvraag in te dienen. Voor de overheid heeft een grotere eenheid en transparantie het gevolg dat de kosten van behandeling van aanvragen omlaag kunnen gaan.

Teneinde een dergelijk resultaat te bereiken, is het van groot belang dat de toekenning van nadeelcompensatie geschiedt op een manier die op een breed draagvlak kan rekenen. Conform de toezegging van minister Opstelten was de werkgroep dan ook samengesteld uit personen afkomstig uit verschillende overheden, uit het bedrijfsleven, en uit de wetenschap. Het secretariaat berustte bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.[2]

Het doet mij genoegen te kunnen berichten dat de werkgroep het eens is geworden over de inhoud van de handleiding. Het bereiken daarvan was een tijdrovend proces. Dit is niet verwonderlijk tegen de achtergrond van de uiteenlopende praktijken van overheden, de verschillende belangen en de veelheid van meningen onder deskundigen. Op grond van deze overeenstemming hebben de leden van de werkgroep de handleiding met een positief advies aan hun verschillende achterbannen voorgelegd.

1 Handelingen I 2012/13, nr. 15, item 6, blz. 53-57

2 Directoraat Generaal Bestuur en Wonen/Directie Democratie en Burgerschap/ Afdeling Democratie/programma Passend contact met de overheid).

Om in te kunnen stemmen met de handleiding - en daarmee aan gemeenten het signaal te doen uitgaan dat het in beginsel gewenst is om de handleiding over te nemen - wil de VNG meer zicht op de financiële consequenties voor gemeenten. Deze effecten kunnen pas echt in kaart worden gebracht door de handleiding in de praktijk toe te passen. Bij diverse partijen bestaat daarvoor interesse.

De handleiding is breed opgezet: zij behandelt niet alleen de hoogte van de nadeelcompensatie en de manier waarop die berekend wordt, maar bijvoorbeeld ook de manier waarop bij de voorbereiding van infrastructurele werken schade kan worden voorkomen of beperkt, bijvoorbeeld door tijdig overleg en informatie. Uiteraard is de handleiding geen bindend document. Zij dient een tweedelig doel. In de eerste plaats kan zij voor overheden die nog niet (op alle onderdelen) een beleid hebben vastgesteld, als voorbeeld dienen bij het nemen van concrete beslissingen. In de tweede plaats kunnen deze overheden, en overheden die al wel beschikken over een beleid, besluiten de handleiding tot hun beleid te maken of in te passen in hun bestaande beleid. In die gevallen wordt de handleiding tot beleid van het betreffende bestuursorgaan, en zal zij tot uitgangspunt bij concrete beslissingen dienen. Het doel van een grotere eenheid en transparantie wordt beter bereikt naarmate meer bestuursorganen tot toepassing ervan besluiten.

Indien een bestuursorgaan besluit de handleiding tot grondslag van zijn beleid te nemen, is nog het volgende van belang. De handleiding beoogt op betrekkelijk eenvoudige wijze de vraag te beantwoorden of een bedrijf een gerede kans op nadeelcompensatie maakt, en het dus zinvol is een aanvraag in te dienen. Dat geschiedt door te kijken naar de omzetdaling en de kostenstructuur van het bedrijf, waarbij de bruto winstmarge een factor is. In de werkgroep werd verschillend gedacht over de vraag of het bepalen van de bruto winstmarge op basis van reeds voor een bedrijf beschikbare stukken – zoals jaarrekeningen van de afgelopen jaren – in de praktijk voldoende eenvoudig is. Dit kan verschillen naar de aard van de onderneming, en daardoor wellicht ook voor verschillende bestuursorganen anders liggen, afhankelijk van de vraag met welk soort ondernemingen men doorgaans te maken heeft. De werkgroep meent dan ook dat bestuursorganen die de handleiding willen overnemen, het dienstig kunnen vinden voor hun beleid het begrip bruto winstmarge nader in te vullen.

In lijn met de behoefte van de VNG meent de werkgroep dat het van groot belang is de toepassing van de handleiding te monitoren teneinde na te gaan of de beoogde doelstelling daadwerkelijk worden bereikt en of verbeteringen mogelijk zijn. Zij beveelt dan ook aan de Handleiding te monitoren en te evalueren en daarbij de partijen die hebben deelgenomen aan de totstandkoming ervan te betrekken.

De voorzitter van de werkgroep,

Prof. mr. M. Scheltema
Regeringscommissaris Algemene regels van bestuursrecht